

RESULTATEN BEVRAGING OVER INSTRUMENTEN VOOR NATURA 2000

Beste,

Een tijdje geleden beantwoordde u onze enquête over de implementatie van Natura 2000 in België. U gaf in deze bevraging aan dat u op de hoogte wilde gebracht worden van de resultaten hiervan. Onderstaand vindt u een korte beschrijving van onze belangrijkste bevindingen.

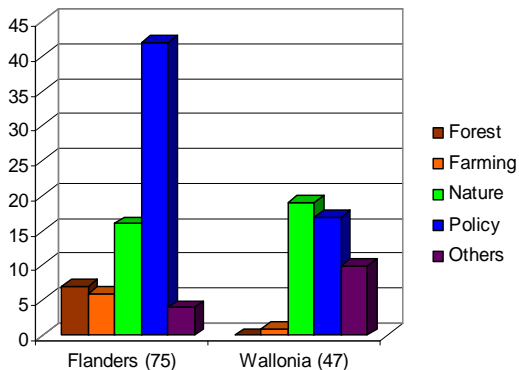
Op dit ogenblik loopt een andere bevraging bij de gebruikers van natuurgebieden: landbouwers, bosbouwers, natuurliefhebbers, landeigenaars, recreanten, etc. Deze mensen worden bij hun bedrijfsvoering en hun dagdagelijkse activiteiten geconfronteerd met Natura 2000 en het natuurbeleid. Wij wilden ook hun visie hierover leren kennen.

Het SELNAT-project loopt nog tot einde januari 2009. Onze conclusies en de specifieke resultaten van deze twee bevragingen zullen begin februari 2009 beschikbaar worden gemaakt via het internet. Indien u hiervoor interesse hebt, kan u deze dan raadplegen via www.technum.be/natura2000.

Indien u nog vragen heeft over het project, kan u steeds contact opnemen met Stan Weyns via swe@resource.be of 03/270.00.44.

Wij danken u nogmaals voor uw medewerking!

De respondenten

Vooraf vertegenwoordigers van bevoegde administraties beantwoordden de enquête.

De bevraging gebeurde op verschillende beleidsniveaus in Vlaanderen en Wallonië en vond plaats in juni 2008.

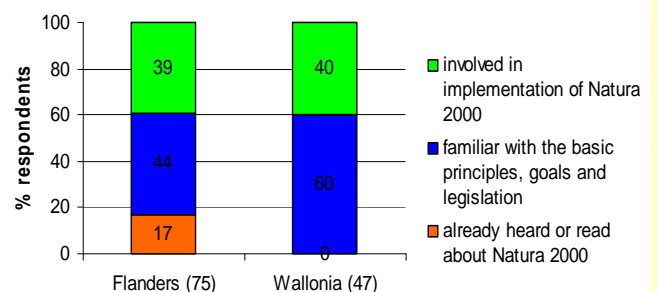
In het totaal beantwoordden 122 mensen de online enquête (zie grafiek links). In Vlaanderen kregen we antwoorden binnen uit de landbouw- en bosbouwsector maar vooral uit de administratie (ANB, VLM, INBO,...).

Meer dan 80% van de Vlaamse respondenten blijkt goed tot zeer goed op de hoogte van de implementatie en principes van Natura 2000 (zie grafiek rechts).

Dit was ook wat beoogd werd: de enquête werd doelgericht rondgestuurd naar mensen die (op professioneel vlak) bezig zijn met natuurbescherming en -beleid.

Doordat deze specifieke doelgroep aangesproken werd en omdat de enquête een hoog kennisniveau vereiste, bleef het aantal respondenten per regio wel aan de lage kant.

Hun kennisniveau van Natura 2000

RESULTATEN BEVRAGING OVER INSTRUMENTEN VOOR NATURA 2000

Effectiviteit en haalbaarheid: veelomvattende begrippen

In onze enquête werd gevraagd naar de effectiviteit en haalbaarheid van een aantal instrumenten voor de realisatie van het Natura 2000-netwerk. Ten eerste stellen we vast dat niet iedereen altijd eenzelfde idee heeft over wat nu juist effectiviteit en haalbaarheid van een instrument is. Uit onze resultaten blijkt dat de meeste mensen vinden dat een effectief instrument moet bijdragen aan vooropgestelde natuurdoelstellingen, duurzaam is en leidt tot concrete maatregelen op terrein. Een haalbaar instrument moet volgens de meesten in de praktijk uitvoerbaar zijn en er moeten voldoende middelen voor beschikbaar zijn. Transparantie van en draagvlak voor een bepaald instrument lijken iets minder belangrijk in de beoordeling.

Dit betekent dat 2 respondenten eenzelfde instrument als effectief kunnen scoren om een verschillende reden.

Vooral vrijwillige instrumenten worden het meest haalbaar ingeschat

De instrumenten werden in verschillende groepen opgedeeld: al dan niet op vrijwillige basis en al dan niet met financiële compensaties. Uit de bevraging blijkt dat er voor Vlaanderen en Wallonië samen een significant verschil is tussen de inschatting van de haalbaarheid van de meer vrijwillige instrumenten (vb. Life Nature) tegenover de niet vrijwillige instrumenten (vb. onteigening). De instrumenten die op vrijwillige basis werken, worden als meer haalbaar gescoord. De instrumenten waarbij financiële compensaties voorzien zijn, werden door Vlamingen en Walen zowel effectiever als meer haalbaar beoordeeld.

Instrumenten met concrete maatregelen op terrein worden als het meest effectief aanzien

Voor Vlaanderen zien we nog enkele opmerkelijke resultaten (zie grafiek rechts). De X-as stelt de effectiviteit en de Y-as de haalbaarheid van de instrumenten voor volgens de beoordeling van de respondenten.

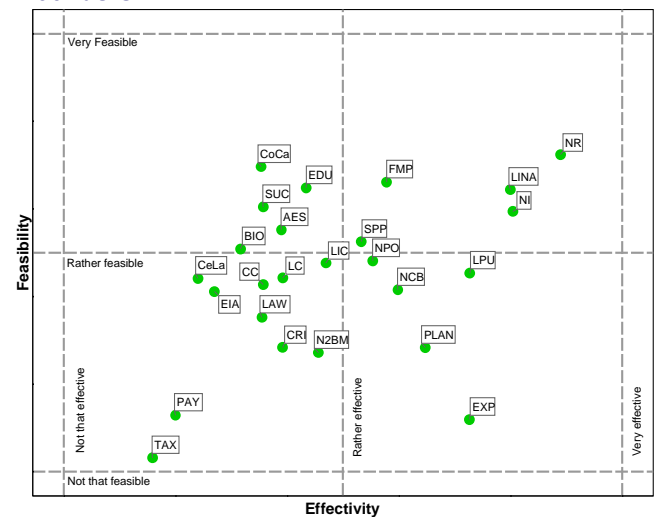
De meest effectieve instrumenten voor natuurbeheer zijn deze instrumenten die impliceren dat de overheid de gronden verwerft (vb. aankoop en onteigening) en (vervolgens) concrete acties op terrein kan nemen (natuurinrichting, natuurreservaat). Het is duidelijk dat een sectorale aanpak van bescherming van groene gebieden op basis van deze groep van instrumenten effectief en haalbaar wordt ervaren. Onteigening is even effectief maar minder haalbaar dan aankoop van gronden, omdat dit een geladen begrip is en zowel procedureel als administratief een log instrument is.

Instrumenten uit de landbouwsector zoals bio-landbouw en beheersovereenkomsten worden voor de implementatie van Natura 2000 als minder effectief dan andere instrumenten. Ze blijken evenwel redelijk haalbaar.

Instrumenten met een wetgevend karakter voor de bescherming van natuur (vb. vergunningen, milieueffectenrapportage) worden in vergelijking met de andere instrumenten als minder effectief en haalbaar beschouwd.

Fictieve instrumenten die ook in de enquête bevestigd werden zoals het betalen voor de toegang tot of het gebruik van Natura 2000-gebieden, worden door iedereen als weinig effectief en weinig haalbaar gescoord.

Effectiviteit en haalbaarheid van instrumenten in Vlaanderen

AES	Beheersovereenkomsten	LPU	Aankoop van land
BIO	Bio-landbouw	LAW	Bescherming bij Wet
CC	Randvoorwaarden of ecologische voorwaarden voor land- en bosbouw	NCB	Natuursamenwerkingsverband
CoLa	Certificaten & Labels	NI	Natuurinrichting
CoCa	Communicatie Campagne	NPO	Natuur Project Overeenkomst
CRI	Contrat de rivière	NR	Natuurreservaat
EDU	Educatieprogramme	NZBM	Natura 2000 Balans voor gemeenten
EIA	Milieueffectenrapportage	PAY	Vrijwillig toegang betalen
EXP	Onteigening	PLAN	Verandering van bestemmingsplan
FMP	Bosbeheerplan	SPP	Soortenbeschermingsplan
LC	Ruilverkaveling	SUC	Vermindering successierechten
LIC	Systeem van vergunningen	TAX	Belasting voor horeca
LINA	Life Nature		

Natuurrichtplan: de theorie versus de praktijk

In de enquête werd ook gepeild naar de mening van de respondenten over Natuurrichtplannen. Via de verankering in het Natuurdecreet worden deze in Vlaanderen beschouwd als belangrijke processen om doelstellingen in VEN en Natura 2000 te realiseren.

De meeste mensen antwoorden genuanceerd.

Velen vinden het een interessant theoretisch werkkader dat veel potentie biedt. De uitwerking in de praktijk vindt men (nog) niet werkbaar: het wordt ervaren als een log instrument. Er wordt vermeld dat er een gebrek aan concrete maatregelen voor natuur is en dat er te weinig beperkingen voor gebruikers kunnen opgenomen worden. Een bijkomend belangrijk knelpunt is dat er tevens te weinig middelen voor de opbouw en implementatie voorzien worden.

Les Résultats du questionnaire des instruments pour Natura 2000

Chers participants à l'enquête SELNAT,

Il y a quelques temps, vous avez répondu à notre enquête concernant la mise en œuvre de Natura 2000 en Belgique. Vous aviez indiqué à la fin du questionnaire que vous souhaitiez être tenu au courant des résultats. Ci-dessous, vous trouverez une brève description des éléments les plus importants qui ont pu être mis en avant lors de l'analyse des résultats.

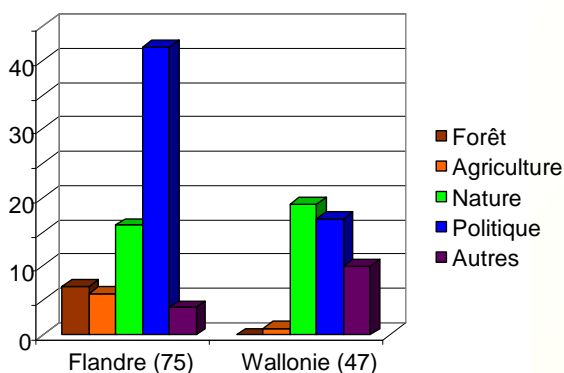
En ce moment, une deuxième enquête est en cours de réalisation auprès des principaux usagers du site Natura 2000 étudié, celui du bassin de la Lesse. Ces usagers sont les agriculteurs, les forestiers, les naturalistes, les propriétaires terriens, les entreprises (dans ou à proximité du site), les touristes, etc... Ces personnes sont confrontées à Natura 2000 et aux politiques de conservation de la nature dans leurs activités journalières et/ou via la gestion de leur entreprise. Nous avons de ce fait voulu connaître leur avis.

Le projet de recherche SELNAT sera finalisé pour la fin du mois de janvier 2009. Nos conclusions et les résultats spécifiques des deux enquêtes seront disponibles au début du mois de février sur Internet. Vous pourrez les consulter via le site www.technum.be/natura2000. Si vous avez des questions concernant le projet de recherche SELNAT, n'hésitez pas à contacter Valérie Grogna (Email : valerie.grogna@uclouvain.be ou Tel : 010/47.84.66).

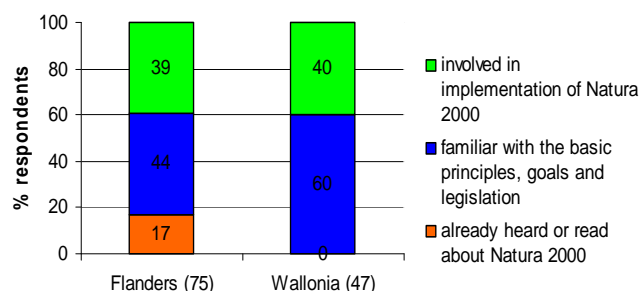
Nous vous remercions encore pour votre coopération.

L'enquête a permis de sonder différents secteurs d'activité en Région wallonne et flamande durant le mois de juin 2008. Au total, 122 personnes ont répondu à l'enquête en ligne. En Région wallonne, nous avons principalement reçu des réponses de la part d'organisations de protection de la nature, ainsi que des différents niveaux de l'administration, essentiellement des communes. Au vu des résultats, nous pouvons constater que tous les répondants wallons étaient, dans une certaine mesure, familiarisés à Natura 2000. Le nombre de répondants était cependant relativement bas aussi bien en Région wallonne qu'en Région flamande.

Les Répondants

Niveau de connaissance de Natura 2000

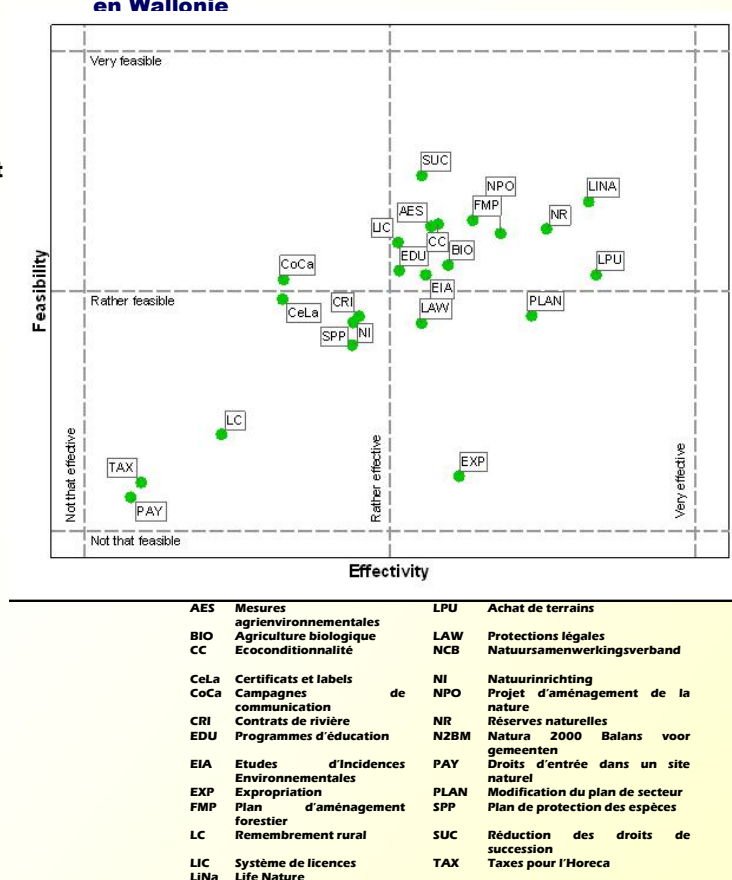
Les Résultats du questionnaire des instruments pour Natura 2000

Dans l'enquête, nous demandions d'évaluer l'efficacité et la faisabilité d'un ensemble d'instruments. Avant cela, il était demandé à chacun de définir les termes efficacité et faisabilité. D'après les réponses obtenues, nous constatons que la définition de ces termes varie d'une personne à l'autre. Mais pour la plupart des répondants, un instrument efficace est un instrument qui contribue à atteindre les objectifs de conservation de la nature, qui est durable et qui permet la mise en œuvre d'actions concrètes sur le terrain. Un instrument faisable quant à lui, est, selon l'avis de la plupart des répondants, un instrument qui est exécutable en pratique, et pour lequel de la main d'œuvre et des moyens sont disponibles. La transparence et le support du public sont considérés comme secondaires.

En Région wallonne ainsi qu'en Région flamande, les instruments volontaires sont perçus comme significativement plus faisables. Les instruments qui envisagent une compensation financière sont mieux classés en termes d'efficacité et de faisabilité.

D'après les répondants wallons, l'efficacité et la faisabilité sont les plus élevées pour les instruments qui permettent au gouvernement d'obtenir la propriété des parcelles (expropriation et achat de terrains), ainsi que pour ceux qui permettent la mise en place de mesures concrètes sur le terrain (Life Nature, réserves naturelles). Les taxes et le paiement de droits d'entrée sont considérés comme non efficaces et non faisables pour protéger la nature et mettre en place Natura 2000. Cette constatation ne doit sans doute pas seulement être due au fait que les gens doivent payer pour la nature, mais aussi au fait que les détails pratiques concernant ces instruments n'étaient pas explicités dans la question posée. Contrairement à la Flandre, les répondants en Wallonie considèrent les mesures de protection strictes et obligatoires, comme les lois, les licences ou les Etudes d'Incidences Environnementales (EIE) comme étant des instruments plutôt efficaces et faisables. Les règles sectorielles pour l'agriculture et la sylviculture sont considérées comme étant quasiment aussi faisables que les instruments spécifiques au secteur de la conservation de la nature mais elles sont considérées comme étant moins efficaces. Le remembrement rural n'est clairement pas considéré comme un instrument efficace pour la conservation de la nature selon les répondants.

L'efficacité et la faisabilité des instruments en Wallonie

Les campagnes de communication et les programmes d'éducation sont perçus comme des instruments relativement faisables, les seconds étant considérés comme plus efficaces que les premières. Les contrats de rivière, instruments qui ne concernent qu'indirectement la conservation de la nature, sont considérés comme peu efficaces et faisables en regard de la problématique de Natura 2000. L'agriculture biologique, quant à elle, tout comme les mesures agrienvironnementales, est considérée comme relativement efficace et a un bon score pour la faisabilité. Enfin, les éventuelles modifications du plan de secteur et les protections légales sont considérées comme peu faisables mais bénéficient d'un bon score concernant l'efficacité.